

Република Србија
Врховни касациони суд
Рев 2241/2015
16.12.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца Д.Л.1 из Б.П., чији је пуномоћник Л.П., адвокат из Б.П., против тужене М.Л. из Ј., чији је пуномоћник Б.Ј., адвокат из Ј., ради издржавања и одржавања личних односа родитеља са децом, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 154/15 од 18.06.2015. године, у седници одржаној 16.12.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 154/15 од 18.06.2015. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П2 157/14 од 26.02.2015. године, уређено је одржавање личних односа тужиоца са малолетном децом, Д.2 и Д.Л.3, на тај начин што ће се у прва два месеца почев од правноснажности пресуде деца виђати са оцем два пута месечно, петком - када мал. Д.2 иде пре подне у школу, по 1,5 сат времена – почев од 13 часова и то у просторијама Центра за социјални рад Ј., а по протеклу овог рока од два месеца, када деца буду спремна да се одвоје од мајке и преспавају код оца, са њим ће се виђати последњег викенда у месецу почев од петка у 17 часова до недеље у 18 часова, пола зимског, пролећног, летњег и јесењег распуста, с тим што ће прве године прву половину боравити код оца, а другу половину код мајке и обрнуто, Нову годину, Божић, Ускрс и рођендане деце – прве године код мајке, друге код оца и обрнуто, и то на тај начин што ће мајка доводити децу а отац децу преузимати и на исти начин враћати мајци, у унапред одређено време, у центру града Ј. испред градске фонтане. Наведеном пресудом тужилац је обавезан да на име свог доприноса за издржавање малолетне деце плаћа износ од по 15% од своје месечне зараде за свако дете, до 10.-тог у месецу, почев од 13.03.2014. године па убудуће док за то постоје законски услови. Усвојена је и предложена привремена мера којом је уређен начин одржавања личних односа деце са оцем до правноснажног

окончања овог поступка и то сваког последњег петка у месецу по сат времена, у просторијама ГЦСР Ј., водећи рачуна о сменама деце у вртићу и школи. Овом пресудом тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 174.695,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 154/15 од 18.06.2015. године, жалба тужене је делимично усвојена, а делимично одбијена, па је првостепена пресуда преиначена у делу обавезе тужиоца да доприноси издржавању деце, тако што је обавезан да на име издржавања малолетног Д.2 месечно плаћа по 22% од своје зараде, а малолетне Д.3 по 18% од своје месечне зараде (уместо досуђених по 15%) и то почев од 13.03.2014. године па док за то постоје законски услови, с тим што ће доспеле обавезе платити одједном, а будуће до 10.-ог у месецу на руке законског заступника малолетне деце, а преиначена је и у делу којим је одлучено о трошковима поступка, тако што је одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка, У преосталом делу (одлука о уређењу личних односа и решење о привременој мери) првостепена одлука је потврђена, а захтеви парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка су одбијени.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужена је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни повреде из тачке 7, 8. и 9. истог става, на које се ревизијом указује, за шта је другостепени суд дао јасне, правилне и потпуне разлоге, које у свему прихвата и овај суд. Ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом такође указује.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, брак парничних странака разведен је правноснажном пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П2 2877/13 од 08.04.2014. године, а којом су и малолетна деца поверена на самостално вршење родитељског права мајци – туженој М.Л.. Пресудом Основног суда у Јагодини П2 652/13 од 14.02.2014. године, у делу у ком је постала правноснажна, утврђено је да је 12.10.2013. године тамо тужени Д.Л.1 извршио насиље над супругом, тамо тужиљом М.Л., наношењем тешке телесне повреде, изазивањем страха, претњом убиством и вређањем, те да је извршио насиље и над тамо тужиоцима - малолетним Д.2 и Д.Л.3, тако што им је својим понашањем према мајци угрозио спокојство, па је одређена мера заштите од насиља у породици – забраном приступа на кућну адресу тужилаца и приласка на кућну адресу на 20 метара, као и забраном узнемиравања супруге М. и приближавања на удаљеност мању од 20 метара. Утврђено је и да су парничне странке са малолетном децом живели у Б.П. до октобра 2013. године, када је тужена са децом прешла да живи у Ј., у породичну кућу својих родитеља. Малолетна деца су здрава, уредна, негована, безбедна, заштићена и прихваћена у породичном окружењу, те су и друштвено прихваћена и уклопљена у социјалну средину. Малолетни Д.2 има висок степен савладавања школског градива, али и даље

показује отпор изазван сепарационим проблемима, а изражава и негативан став и љутњу према оцу што је тукао мајку, те одбија и да разговара о томе. За разлику од њега, малолетна Д.3 је у вртићу превладала сепарационе тешкоће, боље сарађује, у комуникацији је непосреднија и отворенија, а прихвата и контакте са оцем и дедом и бабом по оцу.

Тужилац је рођен ... године, завршио је средњу школу, запослен је и остварује месечну зараду од 50.000,0 до 55.000,00 динара месечно. Живи у Б.П. у породичној кући својих родитеља, где користи спрат куће. Родитељи тужиоца су здрави и радно способни, али су незапослени, с тим што је отац тужиоца по занимању столар и повремено ради приватно. Обоје тужиоцу пружају пуну подршку и помоћ. Трошкове режије и исхране ове породице, у висини од 30.000,00 динара месечно сnose тужилац и његова сестра, која је запослена и остварује приход од 20.000,00 динара месечно. Тужилац има обавезу враћања кредита у висини од 19.000,00 динара месечно, за долазак колима до Ј. потребно му је 7.000,00 динара. Није склопио другу брачну или ванбрачну заједницу и нема обавезу издржавања других лица осим своје малолетне деце.

Тужена је рођена ... године, завршила је средњу школу и тренутно је запослена и остварује месечни приход од 22.000,00 динара месечно. Од прекида брачне заједнице живи у Ј. у стану своје мајке. Месечно сноси трошкове комуналних услуга и утрошене електричне енергије, који лети износе око 10.000,00, а зими око 15.000,00 динара, трошкове исхране деце који дневно износе 300,00 до 500,00 динара, као и трошкове хигијене, обуће и одеће који за сво троје износе око 10.000,00 динара месечно. За трошкове школовања малолетног Д.2 (... разред основне школе), месечно је потребно просечно око 4.000,00 динара а малолетне Д.3 (похађа установу) просечно око 2.000,00 динара месечно.

Утврђено је и да је тужилац Д.Л.1 друштвена особа, способан за емпатију, лако успоставља комуникацију, емотивно је везан за децу, коју није видео од октобра 2013. године. Код њега нису уочене психопатолошке тенденције у структури личности, свестан је проблема које је изазвао насиљем и каје се, те је спреман на сарадњу са туженом, као и на уступке, ради задовољења интереса деце. Тужилац поседује родитељске способности, препознаје развојне потребе и афинитете своје деце. Тужена је успешно превладала негативно искуство везано за насиље у породици. Препознаје потребе своје деце, које задовољава на адекватан начин, уз постављање јасних граница и правилно усмеравање њиховог понашања.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, Врховни касациони суд налази да је побијаном одлуком правилно примењено материјално право из члана 272. став 2. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/05), приликом одређивања модела одржавања личних односа деце са оцем, као родитељем са којим деца не живе, при чему је правилно и адаптациони период утврђен у трајању од два месеца.

Малолетна деца поверена су на самостално вршење родитељског права мајци, овде туженој. Родитељско право јесте лично право родитеља, али се врши искључиво у најбољем интересу деце. Права и дужности које чине садржину родитељског права врши родитељ коме је дете поверено, али се тиме други родитељ, који не живи са децом, не сме лишити родитељског права (осим уколико то није урађено у судском или другом поступку).

Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја. У овој правној ствари утврђено је да у октобру 2013. године јесте дошло до насиља у породици, које је тужилац извршио над тужиљом, а оваквим понашањем према супрузи – мајци деце, дошло је и до насиља и над њима, у виду угрожавањем њиховог спокојства. Након овог догађаја тужена је са децом напустила заједницу живота са тужиоцем и преселила се у Ј., због чега од тада малолетна деца нису остваривала контакт са својим оцем – овде тужиоцем. Имајући ово у виду, али и утврђен карактер тужиоца, као и његово понашање и став према извршеном чину насиља након овог догађаја, те спремност на сарадњу и уступке туженој у интересу деце, емотиван однос према деци, као и препознавање и разумевање њихових потреба, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком, оцењено мишљење стручне установе – Центра за социјални рад, када је одређен адаптациони период у трајању од два месеца у коме ће се деца са оцем виђати једном месечно у трајању од 1,5 сат, у просторијама Центра за социјални рад, а шири обим овог права за малолетну децу и оца – тужиоца, одређен је по истеку овог периода, а по моделу одређеном побијаном одлуком.

Адаптациони период од два месеца представља адекватан период у коме се малолетна деца могу привићи на свог оца, да би по његовом истеку могли да одржавају са њим личне контакте и у дужем временском трајању, а ради остваривања емотивне и психолошке везе коју деца морају да имају са оба родитеља, без обзира коме су поверена ради вршења родитељског права.

Супротно наводима ревизије, судови су околност да је тужилац извршио насиље у породици правилно ценили и у складу са тим и утврдили начин одржавања личних контаката деце са оцем, који је у њиховом најбољем интересу. Приликом одлучивања о овом делу захтева, судови су имали у виду да је истекао временски период за који је изречена мера заштите од насиља (изречена правноснажном пресудом), да тужилац након догађаја за који је мера изречена није показао било који вид насиља ни према тужиљи а посебно не према деци. При том, тужилац није лишен родитељског права, па му се то право не може ускратити ни одлуком којом се уређује начин виђања са малолетном децом. Околност што се против тужиоца води кривични поступак за насиље у породици, поводом истог догађаја, не утиче на одлуку о виђању деце, с обзиром да тај поступак није окончан (презумпција невиности), а тужиоцу у том поступку (до сада) на било који начин није ограничено право виђања деце.

Имајући ово у виду, а посебно да је одржавање контаката и доброг односа деце са оба родитеља неопходно да би се они развили у социјално, емотивно и психофизички здраве особе, што, дакле, представља један од битних интереса деце који мора бити задовољен, Врховни касациони суд налази да је основано утврђена потреба одржавања личних односа малолетне деце са оцем и то на начин на који је то учињено побијаном одлуком.

Врховни касациони суд налази да је другостепени суд, побијаном одлуком, правилном применом материјалног права обавезао тужиоца, да доприноси издржавању малолетног Д.2 у висини од 22%, а малолетне Д.3 у висини од 18% од зараде коју месечно остварује по основу радног односа.

Наиме, сагласно члану 67. и 68. став 1. и 2. Породичног закона, право и дужност родитеља је да се старају о деци, док према члану 73. и 160. став 1.

Закона, дете има право на издржавање од оба родитеља. Висина издржавања одређује се према потребама детета, као повериоца издржавања и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна и о минималној суми издржавања, прописаној чланом 160. став 4. Закона. Могућности родитеља, као дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његових личних потреба, обавеза издржавања других лица и других околности од значаја за издржавање (члан 160. став 3. Закона).

Имајући ово у виду, другостепени суд је правилно оценио све околности конкретног случаја које су од утицаја на тужиочеву обавезу издржавања малолетне деце, и то како његове могућности, тако и потребе и обавезе, па је правилном оценом потреба малолетне деце, према њиховом узрасту и условима живота средине у којој живе, у висини утврђеној побијаном одлуком, адекватно одредио и туженикову обавезу да доприноси њиховом издржавању, а која номинално (према утврђеним садашњим примањима тужиоца) у односу на малолетног Д.2 износи 11.000,00 до 12.100,00 динара месечно, а у односу на малолетну Д.3 9.000,00 до 9.900,00 динара месечно. Преостали износ потребан за издржавање малолетне деце обезбедиће тужена М.Л., како обезбеђењем преосталих потребних материјалних средстава за њихово издржавање, тако и бригом и старањем о њима.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија,
Весна Поповић,с.р.**